

ПРИЧЕ
О
ЧУДЕСНИМ
МИТСКИМ
БИЋИМА

ПРЕПРИЧАЛА СТЕФАНИЈА ЛЕОНАРДИ ХАРТЛИ
ИЛУСТРОВАЛА ИЗАБЕЛА ЧЕРАВОЛО

Превела
Дијана Радиновић

— Laguna —

ЖАР-ПТИЦА

**ДУБОКО У ШУМАМА РУСИЈЕ ЖИВЕО ЗЛИ
ЧАРОбЊАК КОШЋЕЈ ЗВАНИ БЕСМРТНИ
ЈЕР НИШТА НИЈЕ МОГЛО ДА ГА УБИЈЕ.**

Једног дана млад царевић Иван појаха коња и пође у шуму у лов. Зашавши дубоко у шуму, он стиже до једног замка. Из вртова је издијао неки необичан сјај, па младић сјаха с коња и оде да види шта то сија. Ушао је на капију и мало даље угледао воћњак усред кога је расло једно велико дрво.

Гране су му биле пуне воћа које као да је било од злата. Зачуђен тим необичним призором, царевић Иван је стао пред дрво и задивљено гледао његове прелепе плодове.

Изненада опази нешто скривено у густој крошњи: прекрасну птицу црвеног и златног перја што је сијало као жар.

Царевић, који ништа још не беше уловио, помисли: „Ала имам среће!“, па потрча и ухвати је. Птица на то проговори људским гласом и стаде да га моли:

**„ПОШТЕДИ МЕ, ЦАРЕВИЋУ,
МОЛИМ ТЕ КЌ БРАТА!
ЈЕДНО ПЕРО ТЕБИ ДАЂУ
ВРЕДНИЈЕ ОД ЗЛАТА.“**

**„КАКО МОЖЕ ПЕРО ЈЕДНО
БИТИ СУВОГ ЗЛАТА ВРЕДНО?“,**
на то ће Иван, а птица му одврати:

**„АКО ТИ ОПАСНОСТ ПРЕТИ,
ПЕРА ОВОГ ТИ СЕ СЕТИ.
МАХНИ ЊИМЕ, ИМА МОЋ,
ДОЋИ ЋУ ТИ У ПОМОЋ!“**

Царевић се замисли над тим и реши да поштеди птицу. Стога је пусти, а она му заузврат даде једно своје перо сјајно као жар. Дотле је већ пао мрак и царевић Иван таман хтеде да пође кући кад се из замка заори звонак смех. Њега то закопка, па се сакри иза једног дрвета и виде како му у сусрет иде тринаест принцеза, све једна лепша од друге.

Принцезе су трчале, јуриле се и играле по целом воћњаку. Млади царевић се на први поглед заљуби у девојку која беше најлепша међу њима. Стога изађе из свог заклона да јој се представи. Принцезе се силно препадоше кад га видеше, но царевић их умири речима да није дошао да им науди. Уто она прекрасна царевна која му је украла срце иступи и повика:

„ВРЛИ ПРИНЧЕ, ШТО ПРЕ БЕЖИ АКО ТИ ЈЕ ЖИВОТ МИО!
ЗЛИ ЧАРОБЊАК КОШЋЕЈ СТРАШНИ ОВДЕ НАС ЈЕ ЗАРОБИО.
ОСВРНИ СЕ ОКО СЕБЕ АКО НЕ ВЕРУЈЕШ МЕНИ,
КО ГОД МУ У ЗАМАК ДОЂЕ, ОН ГА СМЕСТА ОКАМЕНИ!“

Не би ли га натерала да оде, царевна му показа на кипове дванаест витезова који су покушали да их ослободе. Но царевић беше широка и племенита срца и не хтеде да оде и остави их. Принцезе се у зору, с првим зрацима сунца, вратише у замак, а царевић пође за њима. Врата замка су, међутим, чувала два страшна чудовишта, која га ухватише и одведоше пред свог господара. Кошћеј Бесмртни каза царевићу:

**„И ДРУГИ СУ МЕНЕ СИЛНОГ ДА ПОБЕДЕ ПОКУШАЛИ,
У КАМЕН ИХ ЈА ПРЕТВОРИХ, ЗАНАВЕК СУ ТУ ОСТАЛИ.
И ТЕБЕ ЂУ, ДРСКИ ПРИНЧЕ, У СТАТУУ ПРЕТВОРИТИ!
КАМЕН ХЛАДАН БЕЖИВОТАН ДОВЕКА ЂЕШ, МОМЧЕ, БИТИ!“**

Чаробњак на то замаху чаробним штапићем да баца чини на царевића. Младић се у то сети оног пера што му га је жар-птица дала, па га извади из џепа и замаху њиме. Истог трену, баш како му је и рекла, жар-птица улете у замак кроз прозор и стаде испред Ивана да га заштити од чаробњака.

„УХВАТИТЕ ПТИЦУ!“, повика Кошћеј својим чуварима,
но жар-птица сву тројицу зачара повикавши:

„СВИ ЗАЈЕДНО ЗАИГРАЈТЕ И НИКАДА НЕ ПРЕСТАЈТЕ!“

На то зли чаробњак и његови страшни чувари почеше махнито да играју и никако нису могли да престану. „ДУСТИ НАС, МОЛИМ ТЕ! НЕ МОЖЕМО ВИШЕ!“, преклињао је Кошћеј, али птица их је терала да играју све док нису од умора попадали и чврсто заспали. Док су чаробњак и његове слуге спавали, жар-птица рече царевићу Ивану:

„КОШЋЕЈА БЕСМРТНОГ МОЖЕШ ПОВЕДИ-
ТИ САМО ОВАКО И ДРУГАЧИЈЕ НИКАКО:
МОРАШ ДА ПОЛОМИШ ЈАЈЕ У КОЈЕМ
СЕ КРИЈЕ ЊЕГОВА ДУША. ЈАЈЕ ЋЕШ
ПРОНАЋИ У КОВЧЕГУ ЗАКОПАНОМ
ПОДНО ОНОГ ДРВЕТА У БАШТИ.“

Иван брже-боље отрча у башту
и стаде да копа под дрветом
које му је жар-птица пока-
зала. Тамо стварно пронађе
ковчег, а у њему јаје. Царе-
вић га поломи, а чаробњак
заувек нестане у облаку
дима, заједно са замком
и страшним чувари-
ма. Све његове чини се
раскинуше, па прин-
цезе постадоше слободне,
а они окамењени витезови
оживеше. Царевић Иван и
прекрасна царевна сутрадан
прославише венчање, па су
живели срећно до краја живота.

СФИНГИНА ЗАГОНЕТКА

**У ДАВНА ПРАДАВНА ВРЕМЕНА
У ЕТИОПСКОЈ ПУСТИЊИ ЖИВЕЛО ЈЕДНО
СТРАШНО ЧУДОВИШТЕ ПО ИМЕНУ СФИНГА.**

Чудовишна Сфинга је имала лавље тело, орлујска крила и женску главу и говорила је људским гласом. А волела је да прича... и то много! Вечито је стајала на угловима улица, где се забављала ћаскајући с путницима и постављајући им веома тешке загонетке. Ако путници не би умели да јој дају прави одговор, она би их сместа прогутала. А како је била веома досетљива, силни су људи страдали. Богиња Хера, Зевсова жена, једном се силно наљутила на тебанског краља, па му је за казну послала страшну Сфингу пред Тебу. Чудовиште је непрекидно злостављало град! Ко год би наишао путем, Сфинга би му поставила загонетку, а ако тај не би умео да је одгонетне, она би га казнила.

Убрзо се широм Грчке пронела вест о чудовишту пред Тебом: трговци и путници су се уплашили, па су се клонили Тебе. А Тебанци су пак били заробљени у својим кућама. Нико није смео да напусти град из страха да ће се срести са Сфингом. Теба тако остаде одсечена од света, а људима убрзо поче да понестаје хране. Не знајући шта ће од очаја, они пођоше код краља Креонта да га замоле да их некако спасе. Краљ онда објави:

**„КО ПОБЕДИ СФИНГУ, ЗА ГЛАВУ ЈЕ СКРАТИ,
И КРУНУ И ПРЕСТО ЈА ЋУ ЊЕМУ ДАТИ!”**

Вест о краљевој понуди пронесе се земљом и стиже и до Едипа, коринтског принца.

Како је био веома бистар
и храбар младић, Едип
одлучи да оде у Тебу пред
чудовиште и опроба своју срећу.

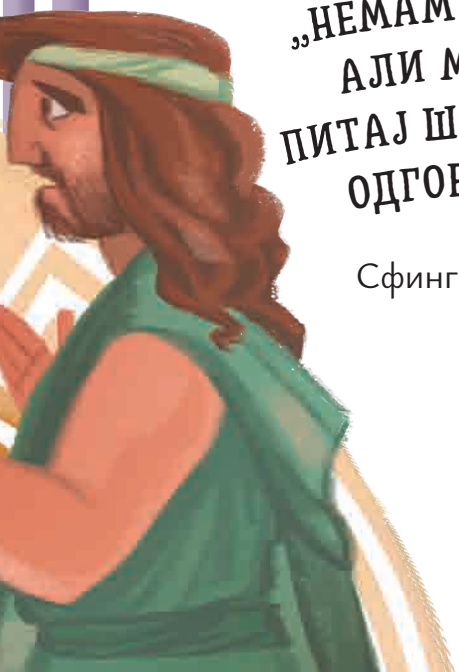
Успут је наилазио на многе људе
који су, чувши куда је кренуо и зашто,
покушавали да га одговоре од тог наума. Не
обазирајући се на њихове савете, Едип напослетку
стиже до Тебе. Видевши га у даљини, Сфинга му полете
у сусрет и рече му злурадо се смешкајући:

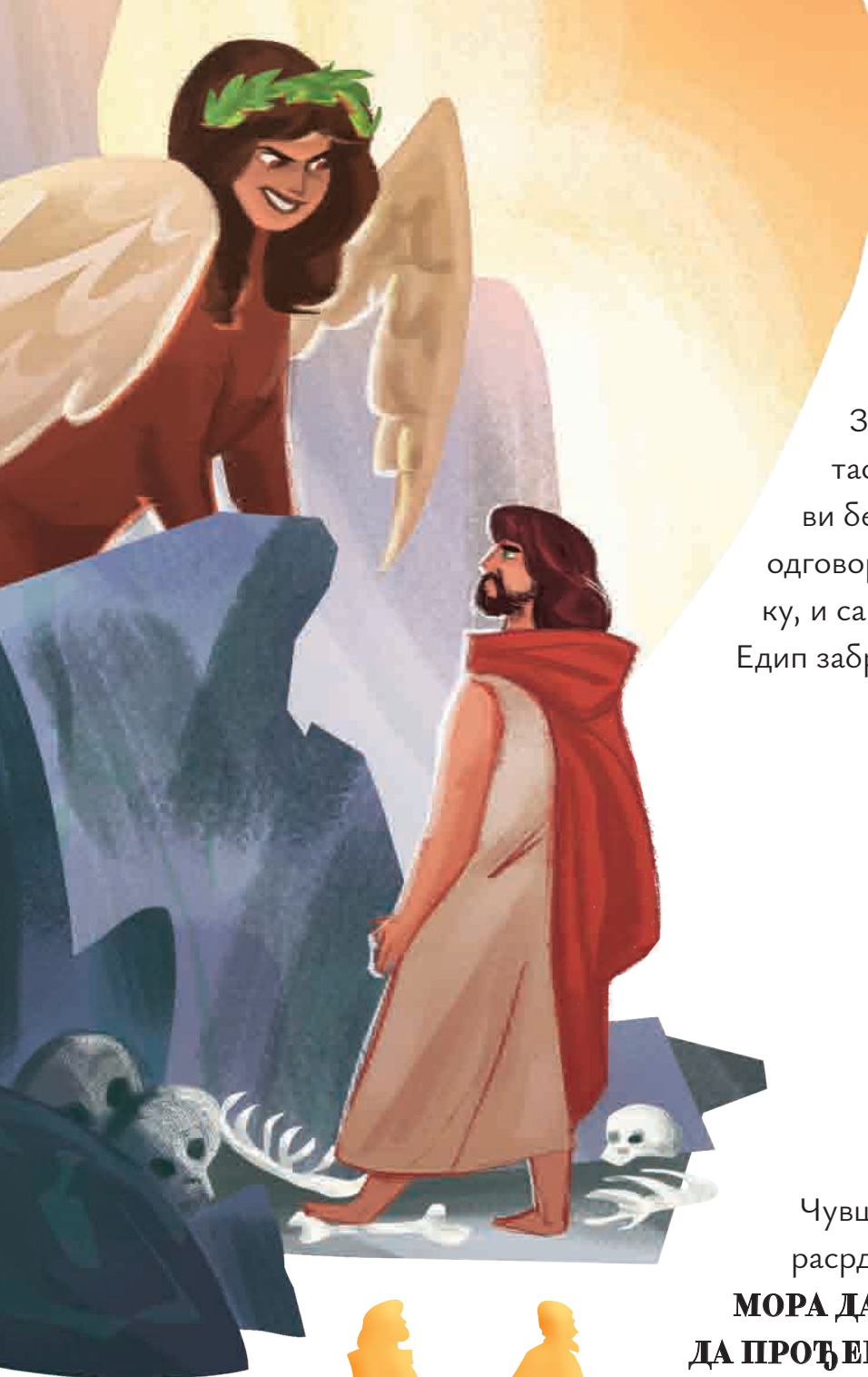
**„АКО ЖЕЛИШ ГЛАВУ САЧУВАТИ,
ОДГОВОР МИ ПРАВИ МОРАШ ДАТИ!“**

Едип се није уплашио чудовишта,
већ му одлучно каза:

**„НЕМАМ КАНЦЕ, КРИЛА НЕМАМ,
АЛИ МУДРУ ГЛАВУ ИМАМ.
ПИТАЈ ШТА ГОД, СВАШТА ЗНАМ,
ОДГОВОР ЋУ ДА ТИ ДАМ!“**

Сфинга на то слете на високу стену и
постави му загонетку:

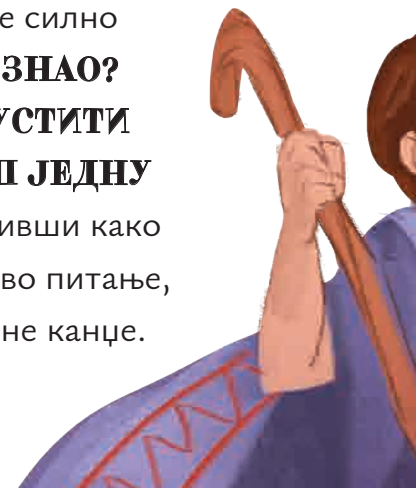

**„ШТА УЈУТРО ХОДА НА ЧЕТИРИ НОГЕ,
У ПОДНЕ НА ДВЕ, УВЕЧЕ НА ТРИ?
ДА ТЕ ВИДИМ, МОМЧЕ!
АЈД РЕЦИ МИ ТИ!“**

Замисливши се над тим, Едип се освр-
тао око себе: крај пута су стајали траго-
ви безбројних људи који нису знали прави
одговор. Не одгонетне ли Сфингину загонет-
ку, и сам ће трагично скончати, помисли он.
Едип забринуто обори главу, а поглед му паде
на стопала. Уто му сину:

**„ЗА ОДГОВОР НЕ МОРАМ
НИ ДА МУЋНЕМ ГЛАВОМ!
ЧОВЕК ТО ЈЕ, ЗНА СЕ:
ЗРЕО ХОДА ПРАВО,
КАО МАЛИ ПУЗИ
КАО БЕБА СВАКА,
СТАРОМ МУ ЈЕ ПОТРЕБАН
НЕКИ ШТАП ИЛ' ШТАКА.“**

Чувши тачан одговор, Сфинга се силно
расрди и повика: **„КАКО СИ ТО ЗНАО?
МОРА ДА СИ ВАРАО! НЕЋУ ТЕ ПУСТИТИ
ДА ПРОЂЕШ ДОК НЕ РЕШИШ ЈОШ ЈЕДНУ
ЗАГОНЕТКУ!“** Едип се побуни, помисливши како
се пуком срећом досетио одговора на прво питање,
али му Сфинга на то показа своје страшне канџе.

Немајући куд, Едип пристаде и саслуша следећу Сфингину заго-
нетку: **„ПОСТОЈЕ БРАТ И СЕСТРА: ЈЕДНО РАЂА ДРУГО, А ДРУГО ПРВО.
КО СУ ОНИ?“** „ПА ТО ЈЕ ПРОСТО КЌ ПАСУЉ: ТО СУ ДАН И НОЋ. ЈЕДНО РАЂА
ДРУГО И ОБРАТНО“, на то ће Едип. **„ПРОСТО КЌ ПАСУЉ?!“**, повика Сфин-
га дубоко увређена. **„НИКО НИКАД НИЈЕ РЕШИО НИЈЕДНУ МОЈУ ЗАГО-
НЕТКУ! НИКО МЕ НИКАД НИЈЕ ПОВЕДИО!“** Сфинга се на то, очајна и бесна,
стрмоглави са стене и разби у парампарчад. Теба је коначно била ослобођена стра-
шног чудовишта! Едип уђе у град жив и здрав, где га Тебанци клицањем дочекаше
као хероја и крунисаше за свог краља.

